

# FEDERÁLNÍ MINISTERSTVO VNITRA

Č.j.: OV—039/A—89

25. X. 1989

~~TAJNÉ!~~

Výtisk č. 13

Počet listů: 11

Počet příloh: 13/24



DENNÍ SITUAČNÍ ZPRÁVA č. 160

Upozornění: materiál je určen výhradně k informaci adresáta.

Nesmí být rozmnožován a po využití podléhá do 10 dnů vrácení federálnímu ministerstvu vnitra (odboru analytiky a informací Vnitřní a organizační správy FMV).

## 1. Bezpečnostní situace

V průběhu 24. 10. 1989 nebylo zaznamenáno závažné narušení veřejného pořádku a klidu.

Vnitřní nepřítel pokračuje za podpory zahraničních sdělovacích prostředků /Radio Svobodná Evropa, Hlas Ameriky/ v organizování provokačních nátlakových akcí k období výročí vzniku ČSR. Je patrné, že nepřátelská aktivita se soustřeďuje na hl.m. Prahu a jednotlivé kraje ČSR, se snahou negativně ovlivnit občany zejména rozšiřováním letáků.

V Západoslovenském kraji byla zaznamenána nová nepřátelská aktivita ve formě rozesílání "ankety" s obsahem zaměřeným proti KSČ a diktatuře proletariátu ve spojitosti s připravovanými změnami Ústavy ČSSR.

V Jihočeském kraji byl zaznamenán klamný anonymní telefonát vyhrožující výbuchem OV KSČ.

V Chomutově byl odhalen rozšiřovatel nepřátelských letáků.

Nebyla hlášena závažná mimořádná událost v čs. národním hospodářství, dopravě a spojích.

## 2. Nepřátelská činnost

b/ Přední exponenti nelegálního Nezávislého mírového sdružení P. PLACÁK, T. TVAROCH, J. CHUDOMEL a další zorganizovali 24. 10. 1989 v Praze kontakt s televizním štábem západoněmecké ZDF, s cílem dosáhnout publicity aktivit nelegálních struktur v období výročí vzniku ČSR. Konkrétně jde o součinnost při natočení tendenční relace ZDF 25. 10. 1989, kdy mají být nepřátelské osoby /9-10 zástupců nelegálních struktur/ v dopoledních hodinách "náhodou" zastaveny v pražských ulicích a odpovídat na předem připravené otázky /jaké cíle tzv. nezávislé iniciativy sledují, zda se považují za politickou opozici a podobně/.

Ve spojitosti s tím byli po schůzce s televizním štábem v nočních hodinách 24. 10. 1989 předvedeni na útvar SNB a zajištění E. MEISSNEROVÁ /1963/, J. CHUDOMEL /1967/, L. VÁCHOVÁ /1967/, MUDr. A. HRADÍLEK /1952/ a P. KONRÁDOVÁ /1971/. Nepodařilo se předvést P. PLACÁKA /rovněž se zúčastnil schůzky/. Uvedený televizní štáb má 25. 10. 1989 natáčet "protestní shromáždění" organizované nepřátelskými exponenty na pěší zóně v Praze 1.

Poté, kdy rozhlasové stanice Radio Svobodná Evropa /od 23. 10. 1989/ a Hlas Ameriky /od 24. 10. 1989/ vysílají v českém jazyce oznámení, že 28. října 1989 proběhne na Václavském náměstí v Praze v době od 15.00 do 16.00 hod. "nezávislé shromáždění" k výročí vzniku ČSR, odvolali 23. 10. 1989 R. BATTĚK a L. LIS na ONV Praha 7 dříve oznámené "slavnostní shromáždění" na Letenské pláni /o jejich sdělení, že se akce organizuje, jsme minulý týden informovali/. Odvolání akce na Letenské pláni jmenovaní /jménem Hnutí za občanskou svobodu, Nezávislého mírového sdružení a Obrody/ odůvodňují "technickými potížemi spojenými za dané společenské situace s takovýmto veřejným shromážděním".

Dodatečně bylo zjištěno, že 14. 10. 1989 se ve Volarech /okr. Prachatice/ uskutečnila schůzka exponentů Hnutí za občanskou svobodu a tzv. Čs. demokratické iniciativy, jíž se zúčastnili zástupci za Tábořsko, Prachaticko, Plzeňsko, Jihlavsko a Opavsko. Na jednání delegát "za Západočeský kraj a ÚV Hnutí za občanskou svobodu" Jindřich KONEČNÝ /1940/ představil HOS jako politickou stranu. Současně informoval účastníky o tom, že zástupci HOS předali předsedům národních výborů v Plzni, Karlových Varech a Sušici svolání této organizace, v němž je kategoricky požadována účast na oficiálních oslavách s tím, že pokud k tomu nedojde, oznamuje HOS vlastní manifestace. Další provokační akce plánuje Hnutí za občanskou svobodu k příležitosti 45. výročí osvobození, se zdůrazněním podílu americké armády na osvobození Jihočeského a Západočeského kraje,

V průběhu 24. 10. 1989 byl zjištěn výskyt letáků s výzvou k nelegálním shromážděním k výročí vzniku ČSR v Olomouci, v rychlíku č. 602 mezi stanicemi Olomouc a Zábřeh na Moravě a v Karlových Varech /v tomto případě se letáky týkají Karlových Varů, Plzně a Sušice/. Po rozšiřovateli se pátrá.

V Bratislavě byla zaznamenána nová nepřátelská aktivita - další tzv. anketa, rozesílaná poštou občanům. V textu se uvádí, že zjevně neuspěla ideologie vedoucí úlohy jedné strany a diktatura proletariátu. Ve formě otázek jsou občané vybízeni, aby se vyjádřili k připravovaným změnám Ústavy ČSSR. Po rozšiřovateli se pátrá.

V ranních hodinách 25. 10. 1989 bylo hlášeno, že 24. 10. 1989 bylo na nástěnce v gymnáziu Voděradská ulice č. 2 v Praze 10 zjištěno 6 letáků s výzvou k účasti na provokativní akci nelegálních struktur dne 25. 10. 1989 v Praze 1. Po rozšiřovateli se pátrá.

Dne 24. 10. 1989 byl Stavoservisu v Praze doručen "Otevřený dopis Obrody - Klubu za socialistickou přestavbu členům KSČ".

Týž den došlo k anonymní telefonické výhrůžce OV KSČ v Pelhřimově /Jihočeský kraj/. Byla prověřena jako klamná, po pachatelích se pátrá.

Místnímu oddělení VB v Praze 10 byl 24. 10. 1989 doručen dopis obsahující tiskoviny hanobící KSČ, ÚV KSČ, příslušníky SNB a Lidové milice. Týž den byl střední ekonomické škole v Praze 3 doručen dopis s výzvou, aby vyhledali dílo T.G. Masaryka "Světová revoluce" a použili je k výuce. Po pachatelích se v obou případech pátrá.

V Chomutově byl 23. 10. 1989 zadržen člen nelegálního Hnutí za občanskou svobodu čs. občan Vladimír MÍKA /1963/, u něhož bylo zajištěno 8 kusů letáků s výzvou ke shromáždění občanů k výročí vzniku ČSR 28. 10. 1989 v Chomutově. Při domovní prohlídce byly u jmenovaného zajištěny uhlové papíry s čitelnými texty závadových písemností. Bylo zahájeno objasňování pro podezření z přečinu podle § 6/c zákona č. 150/1969 Sb.

### 3. Negativní jevy a poruchy v čs. národním hospodářství

V důsledku současného politického vývoje v Maďarsku vznikla nepříznivá situace v s.p. SLOVOSIVO Bratislava, který zabezpečuje osivo kukuřice pro SSR. Smluvní maďarští partneři kladou požadavek, že osivové systémy kukuřice (patří k nim mimo osiva agrochemikálie, technologické postupy a pod.), které do současnosti dodávaly SLOVOSIVU za převoditelný rubl, budou již v budoucí sezóně dodávat do SSR pouze za americké dolary. Vzhledem k tomu, že se na Slovensku nyní používalo minimálně 60 % maďarských osiv, k jejichž náhradě nejsou dosud vytvořeny přiměřené podmínky, vzniká pro rok 1990 nebezpečí akutního nedostatku kvalitní výsevové kukuřice.

V k.p. ELITEX Ústí nad Orlicí přetrvává negativní situace na úseku výroby textilních strojů. Kvalita finálních výrobků je podprůměrná, nesrovnatelná s kvalitou zahraničních výrobků. Důvodem je mj. provádění montáže nekvalifikovanými pracovníky (brigádníky z řad technickohospodářských pracovníků podniku). Kvalita uvedených výrobků má stále klesající tendenci, prodané stroje jsou poruchové. Montéři odmítají vyjíždět do zahraničí provádět reklamační opravy. Mezi zaměstnanci podniku se vyhrcoje situace, stranická organizace ztrácí důvěru pracujících. Zaměstnanci nevěří hospodářskému vedení podniku, ztrácejí zájem o aktivní spolupráci při odstraňování nedostatků.

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOZEK  
Zrušen stupeň utajení (svazku) č. 17/2008 podle ustanovení § 17 odst. 2 zákona č. 42/2005 Sb.

4. Nejzávažnější mimořádné události a kriminální trestná činnost

a/ Mimořádné události v národním hospodářství a živelní pohromy

Navazuje na DSZ ze dne 26. července 1989: k výbuchu koksárenského plynu v k.p. VŽKG Ostrava - Vítkovice - závod 01 s předběžně stanovenou škodou 500 000 Kčs. Dne 24. října 1989 byla výše škody upřesněna na 1 984 133 Kčs. Výpadek ve výrobě ke dni 10. října 1989 činí 22 628 000 Kčs a předběžně vyčíslené náklady na obnovu budou činit asi 15 000 000 Kčs.

Vyšetřuje KS SNB Ostrava.

Dne 23. října 1989 v nočních hodinách došlo na farmě JZD Rozvoj v Ratíškovicích /okr. Hodonín/ k úhynu 21 býků. Pravděpodobnou příčinou byla otrava dusitany z aplikovaných krmných dávek. Způsobená škoda činí asi 180 000 Kčs. K upřesnění příčiny bude provedena pitva uhynulých zvířat a byly odebrány vzorky krmiva a vody. Cizí zavinění nebylo zjištěno.

Vyšetřuje OS SNB Hodonín.

Dne 23. října 1989 v 16.00 hodin došlo v obci Šalková /okr. Banská Bystrica / k požáru seníku JRD Víťazný február Selce. Ke zranění osob nedošlo. Shořením 3 700 q uskladněného sena a poškozením střechy seníku vznikla škoda 270 000 Kčs. Příčina požáru je předmětem šetření za účasti znalce.

Vyšetřuje KS SNB Banská Bystrica.

ARCHIV  
Zrušen stupeň utajení (srazku) dle 1.1.2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 412/2005 Sb.

b/ Násilná trestná činnost

Dne 24. října 1989 v 17.25 hodin bylo v Praze 3 provedeno loupežné přepadení prodejny Ovoce a zelenina. Pachatel ozbrojený pistolí nezjištěné značky odcizil ze zásuvky za prodejním pultem asi 1 300 Kčs na hotovosti a poté z místa činu uprchl. Ke zranění osob nedošlo. Po pachateli bylo vyhlášeno místní pátrání.

Vyšetřuje OS SNB Praha 3.

c/ Majetková trestná činnost

Navazuje na DSZ ze dne 17. a 20. října 1989: k vloupání do domu [redacted] / nar. 1944/ v Praze 10 a zjištění pachatelů [redacted] /nar. 1963/ a spol. Dne 24. října 1989 byly jmenovaným prokázány další 4 případy vloupání do rekreačních chat na území Prahy 9 a okresu Kolín. Způsobená škoda činí asi 18 300 Kčs. Celková škoda u dosud prokázaných případů je 184 800 Kčs.

Vyšetřuje OS SNB Praha 10.

Dne 24. října 1989 bylo na území ČSSR hlášeno 94 případů krádeží vloupáním, z toho :

	do obchodů a restaurací	bytů	rekreačních objektů	motorových vozidel	ostatní	škoda celkem
ČSR	10	13	16	16	21	360 300
SSR	7	4	--	6	1	119 500
ČSSR	17	17	16	22	22	479 800

d/ Dopravní nehody leteckých, kolejových a silničních prostředků

Dopravní nehody dne 24. října 1989

	počet nehod	usmrceno osob	těžce zraněno osob	hmotná škoda v Kčs
ČSR	181	1	5	797 600
SSR	72	-	4	309 900
ČSSR	253	1	9	1 107 500

e/ Ostatní mimořádné události a závažná trestná činnost

Dne 24. října 1989 zadržely útvary PS OSH pro přípravu a pokus o ilegální přechod státních hranic:

a/ s NSR - 1 občana NDR

b/ se sousedními socialistickými státy - 4 občany NDR

## 5. Názory a nálady obyvatelstva

Mezi pracovníky a studenty Univerzity Komenského v Bratislavě byly zjištěny ohlasy na zveřejnění dopisu sociologů této univerzity v souvislosti s trestním stíháním Jána ČARNOGURSKÉHO. Většina z nich projevuje souhlas s autory dopisu a vlnu jejich nespokojenosti vyvolal pohovor děkana fakulty s pisateli. Je poukazováno na to, že sociologové se nedopustili žádné trestné činnosti. V současné době jsou považováni za hrdiny, protože své stanovisko na ochranu ČARNOGURSKÉHO, uveřejněné v dopisu, nezměnili.

V Čs. rozhlase Brno se vytvořila skupina osob kolem Jiřího DRIŠAUFA (1952), která chce dosáhnout toho, že při volbách do závodního výboru ROH 11.11.1989 nebudou zvoleni komunisté. Kandidátku navrhovaného ZV ROH tvoří 14 osob a cílem jejich agitace je, aby členové ROH vyškrtli 3 komunisty, protože výbor bude jedenáctičlenný. V novém závodním výboru by měl podle jejich představ ze členů KSČ zůstat pouze stávající předseda ZV ROH Petr ŘEZNÍČEK (1938), který je svým politickým přístupem přijatelný i pro "opoziční skupinu".

Mezi obyvateli v okresech Rimavská Sobota, Lučenec a Prievidza je kritizováno hromadné vykupování zboží občany SFRJ, PLR a Maďarska, kteří nakupují ve velkém množství zejména ložní prádlo, oděvy, obuv, porcelán a průmyslové zboží. Tento stav vyvolává rozhořčenou atmosféru. Především v okrese Prievidza obyvatelé poukazují na benevolenci státních a stranických orgánů a organizací, že tento stav trpí.

Podle názoru vedoucího odboru obchodu a cestovního ruchu ONV Semily je nedostatek potravin a spotřebního zboží v okrese Semily způsoben převážně skupováním tohoto zboží občany PLR, kteří buď v ČSSR pracují nebo pravidelně dojíždějí z PLR. Spekulativní činnost občanů PLR pracujících v ČSSR nepřímo podporují

čs. podniky, které občanům PLR vystavují potvrzení, na kterém úmyslně nadsazují částky skutečných výdělků, a tak vlastně legalizují finanční částky, které tito občané získali spekulativním prodejem dovezeného zboží do ČSSR.

**ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK**  
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 412/2005 Sb.

Příloha k DSZ z 25. října 1989

Dne 24. října 1989 v 09.15 hodin na silnici v katastru obce Chýnov /okr. Tábor/ řidič vypůjčeného soukromého osobního auta staršina sovětské armády Basir Omarovič MAGOMEDOV / nar. 1965, VÚ 60 889 Milovice, okr. Nymburk/ při předjíždění nákladního vozidla s vlekem se střetl s protijedoucím osobním automobilem. Protijedoucí vozidlo bylo odhozeno do příkopu a vozidlo MAGOMEDOVA narazilo do nákladního auta. Ke zranění osob nedošlo. Celková škoda na vozidlech činí 25 200 Kčs. Požití alkoholu řidiči nebylo zjištěno.

Vyšetřuje OS SNB Tábor.

Rozdělovník

- s. Jakeš
- s. Husák
- s. Adamec
- s. Indra
- s. Hegenbart

red. FMV  
předst. OS SNB  
SV SNB  
d. přík.  
kulník  
DMS

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍ SLUŽBY  
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 42/2005 Sb.

K aktivitám vnějšího protivníka k výročí 28. října t.r.

NSR

V kruzích vedení Sociálně demokratické strany Německa (SPD) se očekává vystoupení opozičních sil v ČSSR u příležitosti 28. října. SPD hodlá v prohlášení svého předsednictva kritizovat čs. vedení za pomalý postup reforem a nedodržování lidských práv.

SPD zaměřuje svoji současnou aktivitu na nepřímou ideovou podporu tzv. socialistické opozice v ČSSR a na získání jejího vlivu v čs. společnosti legální a reformní cestou.

Podle názoru vedení SPD jsou vedoucí kruhy ČSSR nejednotné v názoru na rychlost, obsah a hloubku případných reforem. Rozhodující část čs. vedení reformy odmítá a předpokládá ztroskotání přestavby i v SSSR.

Vedení SPD je rozhodnuto zmapovat současnou situaci v ČSSR, zejména zda existují sociálně demokratické tradice. Situaci bude SPD studovat na střední a nižší úrovni prostřednictvím vysílaných delegací a využíváním kontaktů po linii partnerských měst.

Francie

Podle hodnocení francouzských speciálních služeb a čs. nepřátelské emigrace má být vystoupení opozičních sil v ČSSR k výročí 28. října t.r. základním kamenem v sérii opozičních akcí, které budou pokračovat v prosinci 1989, lednu a únoru 1990.

Opoziční vystoupení budou sledovat dva základní cíle:  
- přípravy k vytvoření nezávislého evropského občanského

fóra,

- testování pevnosti státní moci, reakce jednotlivých členů PÚV KSČ a hranic kompromisu.

Tzv. nezávislé evropské občanské fórum má sdružovat paralelní organizace a skupiny na bázi mírového, pacifistického, ekologického a odborového hnutí, včetně jednotlivců a skupin z oblasti paralelní kultury nezávislých na státní moci. Celá akce čs. opozice by měla vyvrcholit sympoziem v únoru 1990, na němž by nezávislé občanské fórum bylo vyhlášeno. Do francouzských politických institutů a vybraných redakcí časopisů (např. Messenger European) byli implantováni profesionálové ze speciálních služeb s dotekem na čs. nepřátelskou emigraci a opozici v ČSSR, kteří realizaci tohoto projektu zajišťují.

#### Rakousko

Mezinárodní helsinská federace uspořádala dne 21.10. 1989 ve vídni setkání s novináři. Účastnili se zástupci Le Monde, Die Zeit, Frankfurter Allgemeine, Kurier, 4 novináři USA a zástupci Mezinárodní helsinské federace SCHWARZENBERG, NAGLER, LABER a STÁRKOVÁ. Za Mezinárodní společnost pro lidská práva (IGFM) byla přítomná D. VANĚČKOVÁ. Přítomen byl i zástupce rakouského MZV.

SCHWARZENBERG informoval o situaci v ČSSR, včetně zásahu čs. Bezpečnosti proti členům Československého helsinského výboru dne 19.10.1989. Na setkání vystoupil Jiří HÁJEK. Konstatoval, že v ČSSR došlo k degradaci socialismu i v oblasti morální a intelektuální. Vinno je současné čs. vedení. Vedení KSČ je izolováno od mas. Občané ztratili obavy. Zásahy bezpečnosti proti opozici svědčí o bezradnosti a nekonceptnosti politického vedení. Nespokojeni jsou i členové KSČ. Musí dojít k personálním změnám na všech úrovních.

Velká Británie

Organizace "Evropské jaderné odzbrojení" (END) připravuje v souvislosti s výročím 23. října předání protestního dopisu ZÚ ČSSR v Londýně. Nelze vyloučit, že protestní dopis bude rovněž předložen delegaci Československého výboru pro evropskou bezpečnost a spolupráci, která má přicestovat do V. Británie 28.10.1989.

(I. správa SNB)

Rozdělovník

členové a kandidáti PÚV KSČ  
s. Hegenbart

I, II. S. SNB

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK  
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 412/2005 Sb.

Příloha k DSZ z 25. října 1989

Dne 23. října 1989 ve 20.30 hodin u obce Kamýk / okr. Litoměřice / řidič služebního osobního auta por. SNB Pavel VALENTA /nar. 1961, referent OS SNB Litoměřice / nezvládl na kluzké vozovce řízení a převrátil se s vozidlem na střechu. Při nehodě byla lehce zraněna spolujezdkyně pprap. SNB Helena ŽIVNŮSTKOVÁ /nar. 1956, starší referentka téže OS SNB/. Na služebním vozidle vznikla škoda asi 16 000 Kčs. Požití alkoholu řidičem před jízdou nebylo zjištěno.

Vyšetřuje OS SNB Litoměřice.

Dne 24. října 1989 bylo v Plzni zahájeno stíhání pro trestné činy pohlavní zneužívání a zneužívání pravomoci veřejného činitele proti por. SNB Jiřímu HADŽEHOVI /nar. 1956, starší inspektor OO VB Kraslice, okr. Sokolov/. Jmenovaný ve dnech 11. a 20. října 1989 při prováděném šetření na základní škole v Kraslicích osahával nezletilé žákyně, které vytěžoval v kanceláři sám bez přítomnosti pedagogického pracovníka. Ke zranění nedošlo.

Vyšetřuje inspekce náčelníka KS SNB Plzeň.

Rozdělovník

s. Jakeš  
s. Husák  
s. Adamec  
s. Indra  
s. Hegenbart

Mol. FMV  
SV SAB  
s. Pitsky  
s. Komárek  
Přid. odb. FMV

ARCHIV  
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 42/1965 Sb.

Signalizování příjezdu kategorizovaných osob

NSR

Na ZÚ ČSSR v Bonnu byla dne 17.10.1989 udělena turistická víza pro tyto osoby:

MORITZ Wolfgang, nar. 27.6.1939, který pracuje jako zvukař u HESSISCHER RUNDFUNK. V minulosti byl akreditován u štábu ARD v Praze. Do Prahy cestuje na dobu pěti dnů. Bude bydlet na adrese: J. ZIMMERMANNOVÁ, [REDAKCE];

RAUSCHER Peter, nar. 24.2.1960, redaktor deníku RING NORD-BAYER, Bayreuth. Cestuje do Prahy na dva dny.

Lze důvodně předpokládat, že oba uvedení novináři mohou turistická víza zneužít k publikační činnosti zaměřené proti zájmům ČSSR.

Západní Berlín

Na vojenské misi v Západním Berlíně bylo zjištěno, že k datu 28.10.1989 cestují do ČSSR:

BRÜHAHN Martin, nar. 7.1.1961 v Západním Berlíně, zaměstnanec soudního odboru západoberlínského Senátu;

KLOTZLE Kurt, nar. 7.10.1960 v Los Angeles, státní příslušník USA, žurnalista a nakladatel;

LAMENTA Heinz, nar. 9.3.1934 v Lötzen (NSR), pracovník západoberlínského Senátu pro záležitosti vnitra.

U výše jmenovaných nelze vyloučit, že svého pobytu v Praze hodlají zneužít k monitorování případných protisocialistických vystoupení.

Španělsko

Na ZÚ ČSSR v Madridu byla udělena víza pro tyto osoby:

HERNANDO RUANO Jesus, nar. 21.1.1951, pas č. [REDAKCE],  
kameraman španělské státní televize;

CARRON MATO Manuel, nar. 15.2.1966, pas č. [REDAKCE], zvukař  
španělské státní televize.

Oba výše jmenovaní mají udělena víza na 4 dny pobytu v ČSSR. Do Prahy přiletí pravděpodobně 26.10.1989. Údajně zde budou "natáčet výročí založení ČSR".

Francie

Na ZÚ ČSSR v Paříži bylo uděleno dne 20.10.1989 návratné vízum na 15 dní pobytu v ČSSR na jméno:

GALLET Jean Claude, nar. 15.1.1942, bytem [REDAKCE]  
[REDAKCE]. Jmenovaný je pravděpodobně příslušníkem francouzské zahraniční rozvědky - Direction générale de la Sécurité Extérieure (DGSE). Uvedený účel cesty je turistika. Ubytován má být v některém z pražských hotelů.

Itálie

Ve stejném složení jako v srpnu 1989 odjíždí 26.10. 1989 do Prahy televizní štáb RaI 2:

SQILLANTE Mario, nar. 7.6.1953, bytem [REDAKCE]

[REDAKCE];

UDERZO Mario, nar. 3.4.1960, bytem [REDAKCE],  
kameraman.

Ubytování v hotelu Praha, program projednán s Telexportem.

O čs. víza požádal i novinář TARQUINI Andrea z redakce La Republica.

I přes vysvětlení že víza nemůže obdržet, redakce listu požádala znovu formou dopisu.

(I. správa SNB)

Rozdělovník

s. Hegenbart

I, V. S. SNA

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLUŽEB

Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 112/2005 Sb.

Schůzka a závěry předsednictva PEN CLUBU

Dne 17.10.1989 se v Praze sešlo předsednictvo PEN CLUBU (PC) ke svému řádnému zasedání. Kromě Emy ŘEZÁČOVÉ a MUDr. Josefa NESVATBY (členové KSČ) se schůzky předsednictva zúčastnili všichni jeho členové (MUCHA, HAVEL, ŠIKTANC, URBÁNEK, KAFKA, KLÍMA, BĚLOHRADSKÁ). Dále se schůzky předsednictva zúčastnili zástupci komisí PC Josef ŠIMON, Petr PROUZA, Ondřej NEFF, Alexandra BERKOVÁ a další.

Z programu jednání a jeho závěrů vyplynulo:

- PC bude usilovat o to, aby měl svého zástupce v Českém literárním fondu (LITFOND), který by zde prosazoval jejich zájmy,
- dále bude usilovat o to, aby jeho zástupce byl zařazen do skupiny odborníků, kteří se budou podílet na přípravě nového tiskového zákona,
- sociální komise PC upozorňuje na to, že existují sociální problémy důchodců - spisovatelů, kteří nemohli nebo nemohou oficiálně z jakýchkoli důvodů publikovat, i když v minulosti odváděli LITFONDU 40 % ze svých honorářů,
- Karel ČAPEK věnoval objekt v Budislavi (okres Svitavy) čs. PC, jehož byl zakladatelem a prvním předsedou. V současné době tímto objektem disponuje LITFOND. Bude vznesen na MK ČSR dotaz, zda by bylo možné tento objekt předat do užívání zpět čs. PC,
- rovněž hodlají na MK ČSR požadovat vrácení své klubové místnosti v Celetné ulici, která byla v době pozastavení činnosti čs. PC předána MK ČSR,
- maďarskému PC bude zaslán dopis, v němž bude vysloveno poděkování za pozvání do MR na konferenci o VERFLOVI. Delegace čs. PC se této konferenci hodlá zúčastnit,
- byla přijata rezoluce, v níž čs. PC vyslovuje nesouhlas nad zadržением redaktorů Lidových novin.

Dále předsednictvo ustanovilo do funkce svého tiskového mluvčího Ondřeje NEFFA. Jmenovaný je pověřen předávat zprávy ČTK a zahraničním stanicím BBC, Reuter a AP.

Členská komise předložila ke schválení asi 60 žádostí o přijetí do PC. Mezi těmito žádostmi byly i přihlášky Jiřího HANZELKY, Evy KANTORKOVÉ, Zbyňka HEJDY, Jana LOPATKY, Petra KABEŠE, Františka PAVLÍČKA, Aleny VOSTRÉ. Po kratší diskusi byly všechny žádosti o přijetí schváleny. Josefem ŠIMONEM byl dán návrh, aby přijímání nových členů bylo pozastaveno, neboť je nutné již provádět do PC výběr a nikoli nábor.

Předseda čs. PC Jiří MUCHA hodlá některé závěry z předsednictva v nejbližší době konzultovat s ministrem kultury ČR s. Kymličkou.

(II. správa SNB)

I, II. S SNB

KS SNB Praha

Rozdělovník

s. Jakeš  
s. Husák  
s. Adamec  
s. Indra  
s. Fojtík  
s. Hegenbart

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍHO SLUŽBY  
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 57 ods. 3 zák. č. 412/2005 Sb.

K termínu rozhovorů Vatikán - ČSSR

Prefekt Kongregace pro evangelizaci národů slovenský kardinál TOMKO sdělil, že vatikánský státní sekretariát hodlá změnit termín plánovaných rozhovorů s ČSSR tak, aby předcházely svatořečení Anežky České dne 12. listopadu 1989. Tím by se podle TOMKA mělo umožnit papeži Janu Pavlu II., aby při přijetí čs. věřících ve Vatikánu dne 13. listopadu 1989 jim mohl sdělit výsledky dosažené při těchto rozhovorech.

TOMKO zároveň uvedl, že pracovníci vatikánského státního sekretariátu s ním konzultovali možnost jeho setkání se s. Vladimírem JANKŮ, ředitelem sekretariátu pro věci církevní vlády ČSSR, při příležitosti jeho účasti na svatořečení Anežky České a rozhovorů s vatikánskou oficiální delegací. Sám toto případné setkání označil za vhodné pokračování rozhovorů s čs. představiteli, které měl v září 1989 v ČSSR.

Komentář: Státní sekretariát Vatikánu sleduje přeložením rozhovorů s čs. delegací na termín před setkáním papeže s čs. věřícími vytvoření určitého nátlakového faktoru na čs. stranu. Kalkuluje zřejmě s tím, že "hrozba" negativního papežova hodnocení za přítomnosti čs. věřících a zástupců sdělovacích prostředků přiměje čs. stranu vyjít vstříc některým vatikánským požadavkům.

Dále se rovněž profiluje snaha Vatikánu využívat TOMKA jako prostředníka pro řešení otázek svého zájmu v rámci relace Vatikán-ČSSR.

(I. správa SNB)

Rozdělovník

s. Jakeš  
s. Husák  
s. Adamec  
s. Lenárt  
s. Fojtík  
s. Lúčan  
s. Hegenbart

I, II. S 9MB

Požadavky na změny v činnosti Strany slovenské obrody

Ing. Jana FÁBOVÁ, předsedkyně 5. obvodní organizace Strany slovenské obrody /SSO/ v Bratislavě poslala otevřený dopis ing. Jozefu ŠIMÚTHOVI, DrSc., předsedovi ústředního výboru SSO a vydavatelství deníku LUD, který obsahuje žádost o jeho zveřejnění. V listě žádá jménem členů uvedené organizace předsednictvo a ústřední výbor SSO o zrušení interní směrnice a nařízení, která znemožňují přímý kontakt obvodních organizací strany s hromadnými sdělovacími prostředky a tvorbu tzv. otevřených dopisů různým institucím. FÁBOVÁ dále žádá ŠIMÚTHA, aby začal v praxi SSO aplikovat "programové prohlášení", především změny v orientaci SSO, větší náboženské pravomoci, zastoupení ve státních orgánech, otázky národní suverenity, formy vlastnictví a zrušení "monopolu KSČ".

/XII. správa SNB/

Rozdělovník

s. Jakeš  
s. Husák  
s. Adamec  
s. Indra  
s. Hoffmann  
s. Janák  
s. Hegenbart

I, II, XII. S S N V S

Ohlasy na negativní situaci v a.s. TECHNOEXPORT

Odchodem bývalého generálního ředitele a.s. TECHNOEXPORT (dále TEX) ing. Oldřicha KUČTY, CSc. dne 31.7.1989 do důchodu se v organizaci TEX vytvořila nepříznivá situace jako důsledek špatné kádrové politiky bývalého generálního ředitele a dále z důvodu snah s.p. CHEPOS Brno dosadit na uvolněné místo generálního ředitele svého pracovníka a dostat tímto TEX pod svůj vliv a podřízenost.

Vedením TEXU byl pověřen bývalý druhý náměstek generálního ředitele ing. Josef CÍLEK, který začal řešit kádrovou situaci v podniku (do té doby nebylo obsazeno místo ředitele pro kádrovou a personální práci, ředitele obchodní skupiny 2 a na místě I. náměstka zůstává pracovník, který je již v důchodu a zůstává neobsazeno místo II. náměstka). Nedobrá kádrová situace v TEXU byla velmi dobře známa FMZO, avšak žádná opatření ke zlepšení situace učiněna nebyla. U zaměstnanců TEXU se neřešení situace setkávalo s nepříznivým ohlasem a mělo vliv na snížení pracovní morálky. Teprve po pověření inf. Josefa CÍLKA vedením organizace TEX a řešením celkové kádrové situace v souladu s potřebami podniku se pracovní morálka do určité míry zlepšila.

Uvedeným snahám CHEPOSU předcházela žádost podaná jím na FMZO o udělení povolení k zahraničně obchodní činnosti, která údajně byla stažena po dohodě ministra FMZO ing. Jana ŠTĚRBY s ministrem FMHSE ing. Ladislavem VODRÁŽKOU a generálním ředitelem s.p. CHEPOS Brno ing. Karlem NOGOU s tím, že do funkce generálního ředitele TEXU bude dosazen pracovník CHEPOSU. Negativní odezvu u zaměstnanců TEXU vyvolalo sdělení ředitele pro kádrovou a personální práci FMZO Josefa MAJORA, že za kandidáty na funkci generálního ředitele TEXU jsou navrhováni náměstci generálního ředitele CHEPOSU ing. Tomáš SPOHR a ing. Stanislav ZAVADIL. O kandidátovi TEXU není vůbec uvažováno. Toto výbor stranické organizace TEXU označil za řešení, které je v rozporu se zásadami pro kádrovou a personální práci strany, protože ani jeden

z kandidátů není dostatečně kvalifikovaný pro řízení organizace zahraničního obchodu. Pracovníky TEXU byly kritizovány i některé záporné pracovní a rovněž morální vlastnosti navržených kandidátů. Na základě postoje a připomínek stranické organizace TEXU dalo FMZO pokyn ke zpracování návrhu, aby za TEX byl navržen do funkce generálního ředitele ing. Josef CÍLEK. Snahou generálního ředitele s.p. CHEPOS Brno ing. Karla NOGY, který je předsedou představenstva a.s. TEX, je bez souhlasu představenstva získat majoritu akcií a tím dosáhnout rozhodujícího postavení včetně změny stanov tak, aby schvalovací podpis předsedy nebyl vázán na kontrasignaci generálního ředitele TEXU.

Způsob řešení současného stavu v TEXU je jak zaměstnanci, tak i stranickou organizací uvedeného podniku hodnocen záporně, zejména fakt negativní úlohy, kterou sehrálo FMZO, včetně ministra FMZO, u kterého měl ing. Josef NOGA údajně pro své záměry získat podporu. Stranickou organizací je zdůrazněn fakt, že v současné době, kdy je komplikovaná situace na trzích v socialistických i kapitalistických zemích, potřebuje TEX pro svoji práci a zvýšení pracovní aktivity zejména klidné vedení, na vedoucích místech skutečné odborníky, kteří zahraničně obchodní politiku budou provádět v zájmu ČSSR a ve smyslu nových ekonomických trendů.

(II. správa SNB)

I., II. S 9M/13

Rozdělovník

s. Jakeš  
s. Adamec  
s. Knotek  
s. Hegenbart

Příprava konference "Katolíci ve východní Evropě" v Holandsku

Ve dnech 1.- 3. listopadu 1989 se v nizozemském Hilversumu uskuteční mezinárodní konference na téma "Katolíci ve východní Evropě". Pořadatelem akce je nizozemská katolická rozhlasová stanice KRO a nizozemská pobočka PAX CHRISTI. V čele přípravného výboru konference je tajemník této pobočky LAAK, záštitu nad jejím konáním převzal kardinál KÖNIG. Zástupci katolické církve ze všech socialistických zemí, kteří byli pozváni k účasti, byli vyzváni, aby ve svých vystoupeních zhodnotili situaci ve svých zemích v oblasti dodržování lidských práv a ZA KBSE.

Podle pramene lze očekávat, že vzhledem ke konání konference těsně po výročí vzniku Československa bude velká pozornost věnována právě situaci katolické církve v ČSSR. Organizátoři akce kalkulují i s tím, že při příležitosti tohoto výročí dojde v ČSSR k dalšímu zostření mezi opozicí a čs. vedením. Předpokládají, že opozici se přitom dostane "široké podpory" jak od vedoucích představitelů církve v ČSSR, konkrétně kardinála TOMÁŠKA, tak od západních sdělovacích prostředků.

V současné době se jedná o účasti zástupce kanceláře Charty 77 v Nizozemí, který by měl rovněž vystoupit k dodržování lidských práv v ČSSR.

(I. správa SNB)

Rozdělovník

s. Jakeš  
s. Lenárt  
s. Fojtík  
s. Lúčan  
s. Hegenbart

I., II. 294/83

Výstavba a organizace státně potlačovatelského aparátu JAR

Právní podklad k zabezpečení vnitřní bezpečnosti JAR představuje Internal Security Act z roku 1982. Podle tohoto zákona ministr spravedlnosti a pořádku označuje za nelegální všechny organizace, které mohou ohrozit bezpečnost země nebo narušit její právní pořádek. Za takové jsou podle zmíněného zákona považovány ty organizace, které propagují a podporují levicově zaměřenou ideologii. Ministr spravedlnosti může ze své pravomoci zabránit tištění a publikování textů, které mohou svým charakterem ohrozit bezpečnost státu.

Právním podkladem pro vyhlášení výjimečného stavu v JAR je Public Safety Act z roku 1953. Výjimečný stav mohl být původně podle zmíněného zákona vyhlášen na omezeném území, na němž došlo k zesílení sociálních nepokojů, od roku 1985 se však vyhlášení výjimečného stavu vztahuje na území celého státu.

Národní obranu JAR zajišťuje armáda /South African Defence Force-SADF/ a policie /South African Police-SAP/. Ve shodě s politickými rozhodnutími, které mají v JAR závazný charakter jsou obě uvedené instituce určeny k udržení pořádku v zemi. Otázkami státní bezpečnosti se zabývá Národní výzvědná služba /National Intelligence Service-NIS/, jež své poznatky předává prezidentovi a Národní radě pro věci bezpečnosti /State Security Council-SSC/. Tyto orgány podle povahy ohrožení vyhláší stav pohotovosti SADF či SAP.

Vojenské služby JAR

Do sestavy armády jsou zařazeny pozemní síly, letecké a námořní síly, lékařská služba a šest samostatných jednotek /staff divisions/,

zabývající se vojenskou rozvědkou, logistikou, kádrovými a personálními záležitostmi a financemi. Vrchní velitel SADF je podřízen ministru obrany JAR. Velení armády v Pretorii je podřízeno 11 oblastním územním okruhům. Velitel armády má hodnost generál-coruóik /lieutenant-general/. Stejnou hodnost má velitel leteckých sil /South African Air Force-SAAF/. Velitel námořnictva má hodnost viceadmirála.

Námořní obrana JAR se koncentruje kolem oblasti Simonstown, Durbanu, Walvis Bay a Silvermine, kde je umístěno hlavní velitelství vojenského námořnictva. Vzhledem ke svým mimořádně příznivým přírodním podmínkám umožňují tato místa provádění námořních operací v jižních částech Indického a Atlantického oceánu.

Povinné vojenské službě v JAR podléhají všichni bílí obyvatelé s odpovídající zdravotní klasifikací, kteří nepřekročili hranici 55 let svého věku. Registrace branců je prováděna v prvních dvou měsících roku, v němž dovrší věk 16 let. K výkonu služby jsou branci povoláváni po dosažení 19 let věku. Vojenská základní služba trvá 24 měsíců. Po ukončení této služby jsou vojáci přeřazováni k tzv. občanské armádě /Citizen Force/, v jejímž rámci jsou povinni odsloužit 720 dní v průběhu 12 let. Teprve poté jsou vyřazováni do aktivní zálohy /Active Citizen Force Reserve/, z níž nejsou v mírových podmínkách povoláváni na cvičení. Roční odvod branců představuje 25 000 osob.

Barevní obyvatelé JAR nepodléhají branné povinnosti. Jako dobrovolníci jsou zařazováni do vlastních sborů :

- 1 SA Cape Corps Battalion /pěchota/,  
SA Cape Corps Maintenance Unit,  
Cape Corps School.

V rámci vojenského námořnictva jsou školeni na lodi SAS Salanda. Hindští dobrovolníci obvykle slouží na lodi SAS Jalsena. U leteckých sil jsou barevní dobrovolníci zařazováni do pozemního personálu. Velitelství SADF zařazuje barevné dobrovolníky do jednotek operujících převážně na hranicích mezi Namibií a Angolou. Kandidáti na vojáky z povolání jsou školeni ve 3 hlavních učilištích : South African Defence College, Military Academy a v SADF College for Educational Technology.

## Policejní služby JAR

Šéf SAP je bezprostředně podřízen ministru spravedlnosti a pořádku. Velitelství policie /SAP Training College, SA Criminal Bureau-SACB, Forensic Science Laboratory, SA Narcotics Bureau-SANAB/ sídlí v Pretorii.

JAR je rozdělena na 19 policejních okruhů, které se dále člení na 78 obvodů. V rámci obvodů existuje 845 stanic a kontrolních hraničních bodů. V roce 1986 měla SAP 45 559 příslušníků, z tohoto počtu bylo 24 192 bílých.

Policejní školy pro bílé jsou umístěny v Pretorii, pro barevné v Wishop Lavis, Cape Town, Durbanu a Hammanskraalu. Základní kurs trvá 6 měsíců. Absolventi těchto škol nemají možnost výběru místa služby. Příslušníci SAP, kteří si hodlají zvýšit svou kvalifikaci, mohou navštěvovat University of South Africa. Po ukončení škol jsou zařazováni do uniformovaných oddílů, v nichž provádějí běžnou policejní službu. Po získání zkušeností v terénu mohou být přijati do vyšetřovacích služeb /Detective Branch/, jestliže úspěšně ukončí tříměsíční školení v Pretorii. Samotná Detective Branch se skládá z následujících specializovaných sekcí :

- sekce zlata a diamantů /Diamond a. Gold Branch/, která se zabývá trestnou činností spjatou s padělatelstvím drahokamů, dále zlatem, stříbrem a platinou ;
- sekce obchodní /Commercial Branch/ pro trestnou činnost ve sféře finančnictví a pojišťovnictví ;
- SANAB /SA Narcotics Bureau/ se zabývá bojem proti výrobě a distribuci narkotik ;
- sekce vražd a loupeží /Murder a. Robbery Unit/, jejíž oddíly se nalézají v Pretorii, Brakpaně, Johannesburgu, Sowetu, Krugersdorpu, Durbanu, Port Elizabeth a Cape Townu ;

- sekce obecné kriminality /Stock Theft Unit/;
- Forensic Science Laboratory - laboratoř kriminalistického výzkumu ;
- SA Criminal Bureau - představuje vysoce komputelizovaný archiv hledaných osob, daktyloskopických otisků, expertiz z oblasti balistiky a grafologie.

Pracovníci Detective Branch s odpovídající kvalifikací mohou být vybráni do Security Branch, zabývající se bojem proti příslušníkům revolučního a osvobozeneckého hnutí, zvláště pak rozpracovávají Africký národní kongres a ostatní radikálně orientované skupiny.

Speciální oddíly jihoafrické policie byly založeny v posledních letech na základě rozmachu revolučního odbojového hnutí. Člení se na :

- Special Guard Unit, která zajišťuje ochranu členů vlády ;
- Special Task Force, která se zabývá únosy letadel, únosy dětí, odhaluje případy vražd a je též určena pro boj s terorismem.

V roce 1968 začala jihoafrická policie školit protipovstalecké skupiny. Od roku 1970 probíhá jejich příprava v Maleoskopu ve východním Transwalu. Ročně ji absolvuje kolem 12 000 příslušníků policie.

#### Rezervní policejní síly /Reserve Police Force/

Jsou do nich zařazeni bývalí příslušníci SAP. Tito jsou rozděleni na dvě podskupiny - činnou a rezervní. V první jsou zařazeni bývalí členové policie, jejichž celková doba služby nepřekročila 10 let. Jako členové RPF mohou být povoláni k vykonávání policejních úkonů v délce 90 dní v roce. Do druhé skupiny náležejí bývalí policejní příslušníci, jejichž dosavadní služba již překročila 10 let, nebo ukončili doplňující službu. Jsou povoláváni v případech vyhlášení výjimečného stavu.

Od roku 1982 SAP registruje mládež po dosažení 17 let věku na seznamu tzv. "junior reservist". Cvičení a služba těchto povolanců jsou vykonávány jen v období prázdnin bez jakékoliv náhrady. V rámci školení jsou vyžadovány všechny druhy policejní práce. Povolanci nenosí uniformy, jsou jim pouze přidělena identifikační označení SAP.

(I. správa SNB)

Rozdělovník

s. Štefaňák  
s. Johanes

I, II, S, SNB

**ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK**

Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 412/2005 Sb.

K zájmu ČLR o nákup bezpečnostní techniky

Čínské ministerstvo zahraničního obchodu obdrželo krátce po červnových událostech úkol zabezpečit dovoz dostatečného množství bezpečnostní techniky, používané při zásazích během demonstrací a hromadných pouličních nepokojů. Jedná se především o motorizovaná vodní děla, slzné granáty a pušky s gumovými projektily. USA, Velká Británie, Francie a NSR čínskou žádost o nákup vodních děl odmítly. Rovněž Hongkong dosud odmítá prodat Číně vodní děla nebo licenci na jejich výrobu.

Odpovědné čínské orgány chtějí řešit tuto otázku urychleně, neboť stále hrozí možnost dalších incidentů. Další zásah armády proti demonstrantům považují z vnitropolitického i zahraničněpolitického hlediska za neúnosný. Čínská bezpečnost, jež mj. nevlastní ani jedno motorizované vodní dělo, není zatím pro plnění pořádkových úkolů dostatečně technicky vybavena.

Čínské ministerstvo zahraničního obchodu projevuje značný zájem o požární vůz Tatra 815, zejména po zjištění, že ho lze po namontování výkonnějšího čerpadla a čelního ochranného štítu snadno přizpůsobit zvláštním požadavkům. Vozy Tatra mají v ČLR mnohaletou tradici, potřebný servis a za stabilizované vnitropolitické situace může jejich specializovaný typ sloužit jako běžná požární technika. Čínská strana zřejmě potvrdí svůj zájem o nákup těchto vozidel při jednání o protokolu o výměně zboží a plateb mezi ČLR a ČSSR pro rok 1990.

(I. správa SNB)

Rozdělovník

s. Jakeš  
s. Adamec  
s. Lenárt  
s. Štefanák  
s. Hegenbart  
s. Johanes

I, II. S 944

K situácii v Chile pred voľbami

V dôsledku vnútorného a zahraničného tlaku na demokratizáciu vojenského režimu v Chile sa v krajine uskutočnia 14. decembra 1989 všeobecné voľby. Vláda generála PINOCHETa má doposiaľ podporu značnej časti predstaviteľov "strednej vrstvy" prevažne v provinciách a v pravicových propinochetovských skupinách v stranách, ako sú Nezávislý demokratický zväz, Národná obnova a Národná avantgarda. Zároveň si však prívrženci PINOCHETa uvedomili nutnosť zmien a snažia sa nájsť variantu politického systému, ktorý by viac odpovedal potrebám ekonomického a sociálneho rozvoja štátu. To všetko za predpokladu, že v novej vláde si zachovajú také postavenie, ktoré im dovolí zasahovať do vývoja v štáte.

PINOCHET prehrou v plebiscite v októbri 1989 zdanlivo stratil, oficiálnym priznaním porážky, avšak v skutočnosti mnoho získal, predovšetkým z medzinárodného hľadiska. Vyvolal tak zdanie demokratizácie v krajine, čo pre mnohé štáty je dôvod pre obnovenie kontaktov s Chile. S cieľom prekonať medzinárodnú izoláciu a zaistiť si "objektívne" potvrdenie demokratizačných zmien v štáte dalo chilské MZV pokyn svojim zastupiteľským úradom, aby previedli sondáže k možnostiam obnovenia diplomatických vzťahov i so socialistickými štátmi. Vo vzťahu k ČSSR taktiež zjednotená opozícia doporučila vyslanie československej delegácie do Chile ešte pred voľbami.

V ekonomickej politike sa vláda PINOCHETa pridržiuje tržného modelu pri pomerne pomalom tempe znižovania riadiacej úlohy štátu. Zahrňuje to v sebe postupnú privatizáciu štátnych podnikov a zvýšenie súkromného podnikania zvlášť strednej i drobnej buržoázie pri dodržiavaní ochranných opatrení vnútorného trhu. Zahraničný dlh Chile činí cca

20,5 miliardy dolárov a v rozpočte na osobu je najväčší v Latinskej Amerike. Jednou z nových metód regulácie ekonomiky vo vzťahu k zahraničnej zadĺženosti štátu je spôsob jeho prevodu do vnútornej zadĺženosti. Táto metóda má povzbudiť zahraničných veriteľov ku skupovaniu nezaplatených zahraničných pohľadávok Chile a ich prevod na vnútorné pôžičky a priame investovanie v Chile. Výhody spočívajú v skrátení zahraničného dlhu, čo dáva možnosti získavať pre štát nový kapitál. Politika konverzie zahraničného dlhu je podporovaná mnohými medzinárodnými bankami. Chile dosiahlo zmeny podmienok splácania dlhu tým, že splátky majú ročný a nie polročný charakter. Okrem toho dosiahlo zníženie úrokových sadzieb a odloženie splátok do roku 1991, čím si režim zabezpečil dočasnú ekonomickú stabilitu. Za posledné dva roky došlo v Chile i k zlepšeniu ekonomickej konjunktúry. Nie malou mierou tomu napomohlo zvýšenie cien medi na svetovom trhu, ktorá je základným produktom chilského exportu.

Významnú úlohu v ekonomike Chile i naďalej zohráva výroba a predaj zbraní. Zahraničné firmy aktívne spolupracujú so súkromnými a štátnymi podnikmi. S účasťou týchto firiem sa Chile za roky vojenskej diktatúry prepracovalo na tretie miesto v Latinskej Amerike v exporte zbraní a vojenskej techniky. Obchody so zbraňami sa javia ako stále valutové príjmy. Výbušniny, míny, ručné granáty a obrnené transportéry dodáva Chile do Guatemaly, Salvadoru, Egypta, Jordánska a Iráku.

Situácia v ozbrojených silách je charakterizovaná periodicky vznikajúcimi rozpormi, ktoré sú však prekonávané v záujme o udržanie moci. Vojská zaberajú päť ministerských kresiel zo šestnástich, posty gubernátorov a mnohí z nich sú majiteľmi veľkých podnikov. Okrem toho stovky dôstojníkov pracujú v rôznych vládnych funkciách.

V súvislosti s pripravovaným prechodom k demokracii stoja v ozbrojených silách proti sebe dva prúdy, a to "inštitucionalisti a "kontinualisti". Prví trvajú na tom, aby sa PINOCHEŤ pri prechode k demokracii stroho pridržiaval ústavného postupu, druhí žiadajú uchovanie

existujúceho systému moci. "Inštitucionalisti" prevládajú vo vojenskom letectve, vojenskom námorníctve a zbore karabinierov, "kontinualisti" v pozemných silách. Snahou PINOCHETa je preto previesť zjednotenie armády a izolovať "elementy" schopné ísť na dialóg s opozíciou.

Necelé tri mesiace pred pripravovanými všeobecnými voľbami je zrejmé, že sa bude rozhodovať medzi dvoma, respektive tromi kandidátmi, a to kandidátom za zjednotenú opozíciu, kresťanským demokratom Patricom AYLWINom (72 rokov) a vládnyimi kandidátmi, ktorí zvädzajú medzi sebou boj, bývalým ministrom financií Hernánom BUCHIm a populistom Franciscom Javierom ERRAZURIZom.

O kandidatúre AYLWINa rozhodlo 17 opozičných strán Democratickej národnej dohody. Komunistická strana Chile tiež pokladá za nutné podporovať zvolenie AYLWINa i napriek tomu, že predstavitelia Kresťanskodemokratickej strany sa vyslovili proti účasti komunistov v koalícii politických strán usilujúcich o demokratizáciu; AYLWIN však zastáva názor, že po voľbách je nutné dať komunistickej strane dostatočný politický priestor. AYLWIN prejavil záujem o naviazanie konštruktívneho dialógu s ozbrojenými silami a uistil, že nehodlá revidovať amnestiu z roku 1978, ktorá zbavuje vojakov zodpovednosti za porušovanie ľudských práv. Hlavným bodom jeho programu je obnovenie buržoáznej demokracie v plnom rozsahu, riešenie najostrejších sociálnych problémov, pričom má podporu stredných vrstiev, drobných podnikateľov, inteligencie, študentstva a časti robotníckej triedy.

Vládny kandidát Hernán BUCHI (ktorému v čase volieb nebude 40 rokov) sa opiera o pomoc PINOCHETa a jeho prívržencov. V predvolebnej kampani sa orientuje na veľkú a strednú priemyslovú a finančnú buržoáziu. Propaganda predstavuje BUCHIho ako talentovaného špecialistu a autora ekonomickej politiky, pri uplatňovaní ktorej sa Chile stalo jednou z najlepšie prosperujúcich krajín LA. BUCHI nie je skompromitovaný udalosťami z roku 1973, zatiaľ čo AYLWIN aktívne podporoval vojenský prevrat a zvrhnutie vlády Salvadora ALLENDEho. Avšak možnosť víťazstva BUCHIho znižuje skutočnosť, že zvädza boj s bohatým podnika-

teľom Franciscom Javierom ERRAZURIZom, ktorý sa snaží získať na svoju stranu stredné vrstvy. ERRAZURIZ, ktorý nezaujal jednoznačné stanovisko o úlohe armády a zotrvaní PINOCHETa v jej čele, vedie jednoduchú ale účinnú kampaň. Jej hlavnými bodmi sú bezplatná zdravotníctvo a školstvo.

Podľa vierohodného prameňa po poslednom verejnom prieskume v percentuálnom vyjadrení dôvery voličov vedie jednoznačne AYLWIN so 60 %, pre BUCHIho sa vyslovilo 28 % a ERRAZURIZA 6 % voličov.

Pre USA sú AYLWIN a BUCHI prijateľní, nakoľko sú zárukou rešpektovania záujmov USA v Chile i Latinskej Amerike. BUSHova administratíva uistila AYLWINa, že poskytne Chile širokú ekonomickú pomoc a bude sa angažovať pri revízii podmienok splácania chilského zahraničného dlhu. Obdobné sľuby dal Biely dom i BUCHÍmu. Záujem o spoluprácu s novou vládou prejavilo takmer 200 amerických firiem, medzi inými Coca Cola, Bank of America, Exxon a ITT.

Taktika opozície doteraz nedávala junte dôvody pre uskutočňovanie represíí. PINOCHEt takto nemal zámienku zastaviť konštitucionálny proces a zrušiť voľby. Na druhej strane sa však s omnoho väčšou aktivitou snaží vyvíjať nátlak na opozíciu za pomoci špeciálnych služieb a krajne ultrapravicových formácií, ktoré terorizujú opozičných politických predstaviteľov. Pomocou provokačných akcií sa PINOCHEt pokúša vyprovokovať nepokoje, aby tak názorne ukázal obyvateľstvu, že opozícia znamená "chaos". Podobne dúfa, že spôsobí rozčarovanie ľavicových síl z opatrnej politiky umiernených strán a vnesie tak do radov opozície rozkol. Takáto politika však môže spôsobiť vážnu destabilizáciu sociálnopolitickej situácie nielen pred voľbami, ale i po prevzatí moci civilnou vládou v marci 1990.

Návrat k demokratizácii v Chile nástupom civilnej vlády bude komplikovaný pokračujúcou silnou pozíciou a vplyvom ozbrojených síl v čele s gen. PINOCHETom vo funkcii vrchného veliteľa ozbrojených síl. Ďalší vnútropolitický vývoj bude závisieť na tom, do akej miery sa podarí udržať jednotu opozičného bloku a presadiť v parlamente zmenu ústavy z roku

1980. Nie je totiž vylúčené, že po voľbách dôjde k politickej izolácii ľavice a k príklonu centristických síl k pravici. Pokiaľ nedôjde k zmene ústavy, budú mať ozbrojené sily i naďalej možnosť ovplyvňovať rozhodovanie civilnej vlády. Na druhej strane záujmové strety novej civilnej vlády s ozbrojenými silami budú spojené s eventúalným nebezpečím vojenského prevratu.

V ekonomickej oblasti opozícia okrem iného sľubuje zastavenie procesu drancovania prírodného bohatstva, industrializáciu krajiny, zastavenie privatizácie štátnych podnikov a kontrolu nadnárodných spoločností pôsobiacich v Chile. Je však známe, že možnosti ďalšej premeny zahraničnej zadĺženosti vo vnútornú sú už vyčerpané a v súvislosti s očakávaným zvýšením sociálneho napätia v krajine sa zníži príliv zahraničných pôžičiek.

Oficiálne proklamovaná demokratizácia režimu a relatívne dobrý stav ekonomiky Chile jej umožní vymaniť sa z dlhoročnej izolácie. Na medzinárodnom poli dôjde k aktivizácii chilskej zahraničnej politiky predovšetkým v OSN, ale i na latinskoamerickom kontinente. V bilaterálnych vzťahoch bude Chile prejavovať diverzifikovaný záujem o rozvoj diplomatických i obchodných stykov so všetkými štátmi vrátane ZSS, za predpokladu nevmiešavania sa do vnútorných záležitostí Chile.

(I. správa SNB)

Rozdělovník

s. Jakeš  
s. Adamec  
s. Lenárt  
s. Hegenbart  
s. Štefaňák

I, II. SSS

ARCHIV BEZPEČNOSTNICH SLOZEK  
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle usaroveni § 157 odst. 3 zák. č. 412/2005 Sb.

Pokles vlivu KS Bolívie v odborovém hnutí země

Ve dnech 13.-28. září 1989 se v Oruro uskutečnil sjezd Bolivijské dělnické ústředny, která představuje nejmasovější odborový svaz v Bolívii.

Výkonným tajemníkem byl zvolen nezávislý kandidát odborového svazu horníků Viktor Lopez ARIAS, který získal podporu delegátů vládnoucí strany Hnutí revoluční levice (MIR).

Opoziční Fronta jednotné levice, v níž je zastoupena Komunistická strana Bolívie, získala téměř polovinu míst v sekretariátě Bolivijské dělnické ústředny a z celkového počtu 39 komisí obsadila klíčové pozice v 18 nejdůležitějších.

V politických kruzích Bolívie jsou celkové výsledky sjezdu hodnoceny jako pokles vlivu komunistů v odborovém hnutí země. Hlavní příčina tohoto neúspěchu je spatřována ve ztrátě osobní autority bývalého výkonného tajemníka Bolivijské dělnické ústředny a člena vedení komunistické strany Simóna REYSE v důsledku jeho autoritářských způsobů řízení a ztráty spojení s masami.

Oslabení pozic Komunistické strany Bolívie v odborovém hnutí napomohly podle názoru politických pozorovatelů rovněž kompromisnické pozice převážné části členské základny Bolivijské dělnické ústředny k ekonomické politice prezidenta Bolívie Jaime Paze ZAMORY.

Političtí pozorovatelé zastávají názor, že ztráta vedení komunistů v Bolivijské dělnické ústředně může vést k dalšímu oslabení jejich vlivu v řadě dalších důležitých odborových svazů země (horníků, rolníků a železničářů) a rovněž k zostření situace uvnitř ÚV KS Bolívie, jestliže Simón REYES bude opět usilovat o své znovuzvolení do funkce 1. tajemníka ÚV KS Bolívie.

(I. správa SNB)

Rozdělovník  
s. Štefaňák

I. S SNB

# ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK

Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 412/2005 Sb.

FEDERÁLNÍ MINISTERSTVO VNITRA

Č.j.: OV—039/A—89

26. X. 1989

~~TAJNÉ!~~

Výtisk č. 13

Počet listů: 15

Počet příloh: 7/12



DENNÍ SITUAČNÍ ZPRÁVA č. 161

Upozornění: materiál je určen výhradně k informaci adresáta.

Nesmí být rozmnožován a po využití podléhá do 10 dnů vrácení federálnímu ministerstvu vnitra (odboru analytiky a informací Vnitřní a organizační správy FMV).